

OUTSOURCING OF ACCOUNTING ACTIVITIES IN CROATIA

EKSTERNALIZIRANJE RAČUNOVODSTVENIH AKTIVNOSTI U HRVATSKOJ

BUBIC, Jasenka & PEPUR, Petar

Abstract: *The process of outsourcing has been in use for decades. Outsourcings become synonym for long term tactical decision versus simple and short term decisions. The most companies implement outsourcing as a strategic move focusing on its main activities. The supporting activities left to the suppliers for which they are qualified. The last two decades more and more accounting activities are left to the suppliers. This paper seeks to explore the frequency and expected goals of outsourcing accounting activities in Croatian enterprise, apropos answer to the question: What are the goals of outsourcing accounting activities in Croatian enterprises.*

Key words: *outsourcing, accounting activities, Croatian enterprises*

Sažetak: *Postupak eksternaliziranja u praksi se koristi već desetljećima. Eksternaliziranje je postalo sinonim dugoročnih taktičkih odluka, naspram jednostavnih i kratkotrajnih odluka. Većina poduzeća vrši eksternaliziranje kao strateški potez fokusirajući se na svoje glavne sposobnosti. Aktivnosti potpore poduzeća prepuštaju dobavljačima, za koje su oni najkompetentniji. Posljednja dva desetljeća sve se više i računovodstvene aktivnosti prepuštaju dobavljačima. Ovim radom se želi istražiti učestalost i očekivani ciljevi pri donošenju odluke o eksternaliziranju računovodstvenih aktivnosti u Hrvatskim poduzećima, odnosno dati odgovor na pitanje: Koji su ciljevi eksternalizacije računovodstvenih aktivnosti u Hrvatskim poduzećima?*

Ključne riječi: *eksternalizacija, računovodstvene aktivnosti, hrvatska poduzeća*

Authors' data: Jasenka, **Bubic**, Phd., Sveučilišni odjel za stručne studije, Livanjska 5/III, Split, jbubic@oss.unist.hr; Petar, **Pepur**, mr. oec., Sveučilišni odjel za stručne studije, Livanjska 5/III, Split, ppepur@oss.unist.hr;

1. Uvod

Suvremeni gospodarski uvjeti obilježeni značajnim i čestim promjena zahtijevaju optimizaciju poslovanja. Navedeni uvjeti nalažu spoznaju stanja unutar kompanije, kako bi se na što bolji način prilagodili novonastaloj situaciji. Jedan od načina optimizacije poslovanja je fokusiranje na primarne aktivnosti kojima osiguravaju egzistenciju dok se sekundarne aktivnosti eksternaliziraju. Eksternaliziranjem sekundarnih aktivnosti poduzeća s većom fleksibilnosti i resursima se fokusiraju na glavne sposobnosti s ciljem optimizacije poslovanja, odnosno smanjivanja troškova provođenja eksternaliziranih aktivnosti. Eksternaliziranje predstavlja strategijsko oruđe uz pomoć kojeg poduzeća osiguravaju kvalitetniji proces poslovnog odlučivanja uz pomoć kojeg se osigurava opstanak i razvoj u turbulentnom i dinamičnom okruženju, a računovodstvo postaje značajan instrument upravljanja poslovanjem. Računovodstveni poslovi koji iziskuju podosta znanja i iskustva predstavljaju važan kotač cjelokupnom poslovanju. Spajanjem različitih aktivnosti u jednoj osobi / poduzeću (menadžer, vlasnik, računovođa, financijer ...) dovodi do rasipanja i znanja i iskustva, što implicira povećanje troškova i slabljenje položaja poduzeća. Eksternaliziranjem računovodstvenih aktivnosti poduzeća nastoje optimizirati svoje poslovanje i time steći što povoljniji položaj na tržištu. Doprinos prvog autora ovoga rada odnosi se na abstrakt rada, empirijsko istraživanje, interpretaciju rezultata te zaključak, dok se doprinos drugog autora ogleda u uvodnom dijelu, teoriji eksternaliziranja i ulozi računovodstva u suvremenim uvjetima.

2. Eksternaliziranje

Eksternaliziranje kao aktivnost se koristi već desetljećima, međutim značajna uporaba istog je potaknuta trenutnim tržišnim kretanjima. Eksternaliziranje je čin opskrbe dobara i usluga koje su izvorno proizvedene u okviru industrijskog procesa od strane vanjskih dobavljača, pojednostavljeno nabavljanje roba i usluga od vanjskog dobavljača[1]. Eksternaliziranje se uglavnom koristilo za kratkotrajno rješenje problema, poput neočekivanog povećanja potražnje, kvarova tvorničkih postrojenja i opreme i sl. Međutim suvremeno gospodarsko okruženje je nametnulo eksternaliziranje kao dugoročno strateško odlučivanje. Većina poduzeća vrši eksternaliziranje kao strateški potez usmjeravajući svoje mogućnosti više na svoje glavne sposobnosti. Poslove koje poduzeće ne obavlja najbolje prepušta dobavljačima-outsorcerima, za koje su oni najkompetentniji. Temeljno pitanje s kojim se suočava svako poduzeće jest u kojim procesima stvaraju svoje glavne sposobnosti i koji dijelovi i usluge će se dobavljati od svojih dobavljača. Ovim se pokušava fokusirati na funkcije koje su dovele poduzeće do eksternaliziranja onih aktivnosti koje nisu glavne sposobnosti. Bubić [2] postavlja eksternaliziranje kao jedan od parametara efektivnosti lanca u djelatnosti prerađivačke industrije, za tzv. primarne aktivnosti poduzeća. Temeljeno na istraživanjima na području prerađivačke industrije predlaže model u kojem outsourcing predstavlja jedan od parametara utjecaja na rashode s utjecajem na profitabilnost poduzeća. Posebne komponente

outsourcinga kao parametra efektivnosti predlaže za dvije kategorije: utjecaj na aktivu i utjecaj na rashode. Parametri aktivnosti poduzeća koji obilježavaju varijablu rashoda i aktive su: dugoročni ugovori s outsorcerima, pogodnosti smanjivanja troškova inputa, amortizacije, smanjenja dugotrajne aktive i zaliha. Aktualnost eksternaliziranja računovodstvenih aktivnosti proizlazi prije svega iz turbulentnog i dinamičnog poslovnog okruženja poduzeća, koje pred ista postavlja potrebu prilagođavanja i usavršavanja računovodstvenih znanja kojim bi se obuhvatili novonastali poslovni uvjeti. Stoga da bi poduzeća izbjegla učestale promjene i sve veće zahtjeve glede računovodstvene djelatnosti, ista se opredjeljuju za eksternaliziranje računovodstvenih aktivnosti. Eksternaliziranjem se osigurava prilagođavanje novom procesu računovodstvenog sustava, obavljanje kompleksnijih računovodstvenih aktivnosti, te ujedno i stjecanje poslovnih prednosti.

3. Uloga računovodstva u suvremenim gospodarskim uvjetima

Suvremeni gospodarski uvjeti su uvelike promijenili pristup i poimanje računovodstva i računovodstvene uloge u poslovanju poduzeća. Opstanak i razvoj poduzeća u takvim uvjetima moguć je isključivo ako se poduzeće razvija u skladu s nastalim promjenama. Računovodstvo zahvaljujući svojoj fleksibilnosti obavlja funkciju regulacije odnosa između dinamičnih tržišnih kretanja i statičnih računovodstvenih zakona i standarda. Fleksibilnost u računovodstvu omogućava nam biti u korak s poslovnim inovacijama apsorbirajući novonastale uvjete. Polazeći od činjenica da[3]:

- je računovodstvena informacija visoko vrijedan i općeprihvaćen resurs poslovnog odlučivanja,
- primjena odabranog računovodstvenog postupka ima realne ekonomske posljedice,
- je računovodstveni sustav podložan promjenama uvjeta poslovanja,

dolazimo do zaključka da je računovodstvo oruđe usklađivanja nastalih razlika računovodstvenog sustava i suvremenog poslovanja s ciljem optimizacije poslovanja. Međutim sve navedeno nas upućuje na potrebu kontinuirane računovodstvene edukacije što iziskuje značajnu potrebu utroška vremena, energije i novca. Stoga se kao jedna od opcija u razmatranje uzima eksternalizacija računovodstvenih aktivnosti, kojom bi se fokus poslovnih aktivnosti stavio na primarne aktivnosti poduzeća i izbjegle učestale promjene i usklađivanja.

4. Empirijsko istraživanje

Računovodstvene aktivnosti kao aktivnosti potpore zauzimaju ključnu ulogu u poslovanju poduzeća, a odluka o eksternaliziranju računovodstvenih aktivnosti koje predstavljaju krvotok poduzeća nije nimalo beznačajna. Ovim radom želimo istražiti učestalost korištenja i ciljeve eksternaliziranja računovodstvenih aktivnosti. Empirijsko istraživanje provedeno je u razdoblju od početka do kraja travnja 2012. godine na odabranom skupu koji uključuje 68 trgovačkih društava. Iz osnovnog

skupa isključena su poduzeća koja obavljaju računovodstvene usluge, kao i financijske institucije. U ispitivanju općih obilježja uzorka korištena je deskriptivna statistička analiza unutar koje su određeni parametri: F – frekvencije; % - postoci; N- broj ispitanika. Statističke operacije izvršiti će se primjenom programskog paketa *SPSS v17*. Odabrani skup temeljem kriterija postavljenim Zakonom o računovodstvu uključuje sljedeća poduzeća prikazana tabelom:

Obilježje	F	%	Kumulativ
Malo	30	44,1	44,1
Srednje veliko	14	20,6	64,7
Veliko	24	35,3	100,0
Total	68	100,0	

Tablica 1. Distribucija poduzeća temeljem veličine poduzeća

Distribucija pokazuje kako mala poduzeća dominiraju u uzorku sa 44,1%. Drugo mjesto u distribuciji zauzimaju velika poduzeća sa 35,3%. Srednje velika poduzeća zauzimaju treće mjesto prema frekvenciji od 20,6%. Učestalost eksternaliziranja računovodstvenih aktivnosti prikazana je sljedećom tabelom:

Veličina poduzeća	Eksternaliziranje računovodstvenih aktivnosti			%			
	često	rijetko	nikada	često	rijetko	nikada	
Malo	16	6	8	53,3	20	26,7	100
Srednje veliko	1	7	6	7,1	50	42,9	100
Veliko	4	8	12	16,7	33,3	50	100
Total	21	21	26	30,9	30,9	38,2	100

Tablica 2. Distribucija eksternaliziranja računovodstvenih aktivnosti temeljem veličine poduzeća

Analiza podataka prikazana u tablici 2. pokazuje učestalost eksternaliziranja računovodstvenih aktivnosti distribuiranih prema veličini poduzeća. Učestalo eksternaliziranje računovodstvenih aktivnosti malih poduzeća sa 53% ukazuje na činjenicu kako mala poduzeća nemaju organiziranu računovodstvenu djelatnost već računovodstvene aktivnosti svode na dobavljače. Srednje velika poduzeća sa 50% rijetkim eksternaliziranjem računovodstvenih aktivnosti ukazuje na činjenicu da srednje velika poduzeća imaju vlastitu organiziranu računovodstvenu djelatnost, te da se koriste eksternaliziranim uslugama uslijed zahtjevnih računovodstvenih situacija. Podatak da 50 % velikih poduzeća nikada nije koristilo vanjske računovodstvene usluge ukazuje na tromost prilagodbe velikih poduzeća suvremenim uvjetima poslovanja. Očekivani ciljevi eksternaliziranja računovodstvenih aktivnosti prikazani su sljedećom tabelom:

Ciljevi eksternalizacije	F	%	Kumulativ %
Unaprjeđuje kvalitetu i brzinu	23	33,8	33,8
Bolji pristup ekspertnim znanjima	10	14,7	48,5
Centraliziranje i standardizacija usluga	9	13,2	61,8
Bolja realizacija poslovnih ciljeva	8	11,8	73,5
Inovativnost i kreativnost	7	10,3	83,8
Ostvarivanje ušteda	6	8,8	92,6
Transparentnost	5	7,4	100,0
Total	68	100,0	

Tablica 3. Frekvencija varijabli ciljeva eksternaliziranja računovodstvenih aktivnosti

Podatci istraživanja iz tablice 3. ukazuju na unaprjeđenje kvalitete i brzine sa 33,8%, te bolji pristup ekspertnim znanjima sa 14,7% kao dominantne ciljeve postupka eksternaliziranja računovodstvenih aktivnosti. Slijede ih centraliziranje i standardizacija usluga sa 13,2%, te bolja realizacija poslovnih ciljeva sa 11,8%. Navedeno upućuje na eksternalizaciju računovodstvenih aktivnosti kao čimbenika stvaranja povoljnijih poslovnih uvjeta.

5. Zaključak

Eksternaliziranje računovodstvenih aktivnosti u hrvatskim poduzećima određeno je veličinom poduzeća. Navedenu eksternalizaciju u Hrvatskoj predvode mala i srednje velika poduzeća koja nastoje na što bolji način prilagoditi svoje poslovanje novonastalim poslovnim uvjetima. Ujedno se eksternalizacija računovodstvenih aktivnosti pokazala kao jedna od prilika i potencijalno jedan od odgovora na rastuće tržišne pritiske i potrebu za optimizacijom poslovanja. Upravo se kao dominirajući ciljevi eksternaliziranja ističu unaprjeđenje kvalitete i brzine te bolji pristup ekspertnim znanjima što uvelike ukazuje na sam značaj eksternaliziranja računovodstvenih aktivnosti koje nam osiguravaju usklađenje s nastalim poslovnim okruženjem. Stoga eksternalizacija računovodstvenih aktivnosti predstavlja stratešku odluku koja ima za cilj rasterećenje poslovnih kapaciteta te fokusiranje na primarnu aktivnost.

6. Literatura

- [1] Russell & Taylor. (2009): *Operations management, Along the Supply Chain*, Sixth Edition, John Wiley & Sons; Asia,
- [2] Bubić, J. (2010). *Efektivnost lanca vrijednosti kao determinanta profitabilnosti hrvatskih poduzeća*, Doktorska disertacija, Ekonomski fakultet Split, Split
- [3] Ramljak, B. (1999). *Računovodstvene politike u malim poduzećima*, doktorska disertacija, Ekonomski fakultet Split.

Photo 016. Ice ground / Klizalište

CHANGES IN THE DEMAND FOR OPERATIONAL LEASING AND ITS IMPACT ON BUSINESS OF COMPANIES: EMPIRICAL RESEARCH IN CROATIA

KRETANJE POTRAŽNJE ZA OPERATIVNIM LEASINGOM I NJEGOV UTJECAJ NA POSLOVANJE PODUZEĆA: EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE U HRVATSKOJ

BUBIC, Jasenka; MILJAK, Toni & KITIC, Maja

Abstract: *Operating leasing is a special method of financing. World economic and financial crisis has affected the activity of leasing in Croatia slowing business volume which resulted in reduction in personal consumption and investment problems in billing and claims. The aim of this paper is to show on the empirical researches trends in demand for operating leasing during the period 2005 to 2010 in Croatia and explore the impact of economic and financial crisis on demand for the operating leasing.*

Keywords: *business companies, Croatia, financial crisis, operating leasing, the benefits of operational leasing*

Sažetak: *Operativni leasing predstavlja poseban oblik financiranja. Svjetska gospodarska i financijska kriza utjecala je na djelatnost leasinga u Hrvatskoj usporavanjem obujma poslovanja, smanjenjem osobne i investicijske potrošnje te problemima u naplati potraživanja. Cilj ovog rada je prikazati kretanje potražnje za operativnim leasingom u razdoblju 2005.-2010. godine u Hrvatskoj, te istražiti utjecaj gospodarske i financijske krize na potražnju za operativnim leasingom.*

Ključne riječi: *operativni leasing, Hrvatska, financijska kriza, pogodnosti operativnog leasing-a, poslovanje poduzeća*

Autors' data: Jasenka, **Bubic**, PhD, University Department of Professional Studies in Split, jbubic@oss.unist.hr; Toni **Miljak**, MA in Economics, University Department of Professional Studies in Split, tmiljak@oss.unist.hr; Maja **Kitic**, MA in Economics, University Department of Professional Studies in Split, mkitic@oss.unist.hr.

1. Uvod

Cilj svakog poduzeća su maksimizacija profita te dugoročni opstanak i razvoj. U svrhu postizanja tih ciljeva, poduzeće mora raspolagati s dovoljno financijskih sredstava koje će ulagati u investiranje i podmirenje obveza. Financiranje može biti kratkoročno i dugoročno (rok otplate je duži od godine dana od dana bilanciranja).

Dugoročno financiranje se koristi, prije svega, prilikom ulaganja u dugotrajnu imovinu ali i prilikom ulaganja u povećanje obrtnog kapitala. Izvori dugoročnog financiranja mogu biti interno raspoloživi i vanjski koji predstavljaju razliku između potrebnih sredstava i internih izvora. Vanjski izvori financiranja su:

- vlastiti izvori (trajni izvori – obične dionice),
- kreditni izvori (obveznice i dugoročni krediti) i
- ostali izvori (waranti, konvertibilne vrijednosnice, prioritetne dionice te leasing).

Financiranje leasingom predstavlja najznačajniju alternativu bankovnom kreditu.

Doprinos prvog autora ovoga rada ogleda se u postavljanju uvoda rada, postavljanju hipoteze te prezentaciji i interpretaciji empirijskog istraživanja. Drugi autor doprinosi u postavljanju teorijskih postulata leasinga, što uključuje pojmovno određenje, zakonodavni okvir, te obilježja financijskog, operativnog leasinga, te prednosti korištenja leasinga. Doprinos trećeg autora ogleda se u dijelu empirijskog istraživanja što uključuje postavljanje metodologije i uzorka istraživanja, te zaključka rada.

2. Leasing

Leasing je glavna alternativa kreditu prilikom financiranja poduzeća. Temelji se na korištenju a ne na posjedovanju investicijskog dobra. Smiju ga davati sami leasing društva. Leasing je ugovorni odnos kojim se davatelj leasinga (najmodavac) obvezuje pribaviti predmet leasniga od dobavljača te primatelju leasinga (najmoprincu) odobriti korištenje tog predmeta leasinga na određeno vrijeme prema unaprijed ugovorenim ratama. Leasing je pogodan za financiranje vozila, opreme i nekretnina.

U Republici Hrvatskoj, leasing je reguliran [1]:

- Zakonom o leasingu (NN 135/00),
- Zakonom o obveznim odnosima (NN 35/05),
- Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (HSFI) i
- Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Sukladno čl.4 Zakona o leasingu, subjekti leasinga su davatelj leasinga, primatelj leasinga te dobavljač predmeta leasinga. Svaki ugovor o leasingu sadrži obvezujuće i neobvezujuće elemente.

Obvezujući elementi su: tvrtka i sjedište davatelja leasinga, tvrtku i sjedište odnosno ime i prezime te adresu primatelja leasinga, određenje da li je leasing financijski ili operativni, detaljno određenje objekta leasinga, ukupni iznos naknada, iznos pojedine naknade, vrijeme trajanja ugovora te razlozi za prijevremeni prestanak ugovora.

Neobvezujući elementi su: način osiguranja, određivanje rizika od kojih se predmet mora osigurati, način preuzimanja predmeta, troškovi prijevoza, montaže i održavanja predmeta leasinga te mogućnost obuke osoblja primatelja leasinga.

Kao što je navedeno u obvezujućim elementima, postoje dvije vrste leasinga a to su:

- financijski leasing te
- operativni leasing.

2.1. Financijski leasing

Financijski leasing ima obilježje kupoprodaje. Predmet najma prelazi u potpuno vlasništvo korisnika sa zadnjom otplaćenom ratom leasinga pa se može reći da je osnovni smisao financijskog leasinga korištenje i stjecanje vlasništva. Svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad predmetom leasinga prelaze na korisnika leasinga pa se može kazati da je ekonomski vlasnik predmeta leasinga korisnik leasinga. Za cijelo vrijeme trajanja najma, predmet leasinga vodi se u poslovnim knjigama korisnika kao investicija i iskazuje se u njegovoj bilanci kao dugoročna obveza i dugotrajna imovina [1].

HSFI- 6 [6] i MRS 17 [7] definiraju najam kao ugovor na temelju kojeg najmodavac prenosi na najmoprimca kao zamjenu za plaćanje ili niz plaćanja, pravo uporabe neke imovine u dogovorenom razdoblju. Računovodstveni standard MRS 17, t.10., razlikuje financijski najam, poslovni najam i povratni najam. Pored obilježja koja se odnose na prijenos rizika, koristi i prijenosa vlasništva definirana su i ostala obilježja i to:

1. Najmoprimac ima opciju kupiti sredstvo po cijeni koja se očekuje da će biti dosta niža od fer vrijednosti na datum kad se opcija može obaviti,
2. Najmoprimac obračunava amortizaciju neovisno o prijenosu vlasništva
3. Trajanje najma odnosi se na veći dio korisnog vijeka trajanja sredstva čak iako vlasništvo nije preneseno,
4. Na početku najma sadašnja vrijednost minimalnih plaćanja najma veća je ili jednaka cjelokupnoj fer vrijednosti unajmljenog sredstva,
5. Unajmljeno sredstvo je posebne vrste, na način da samo najmoprimac može koristiti tu imovinu bez većih preinaka.

Klasifikacija najma obavlja se na početku najma, a naknadne promjene novih uvjeta najma imaju učinak novog početka za trajanje najma. Najmovi zemljišta i zgrada razvrstavaju se u poslovne ili financijske najmove kao i ostale vrste imovine (ako su zgrade i zemljište predmet leasinga razmatraju se odvojeno).

Za potrebe računanja minimuma plaćanja najma isti se raspoređuje između zemljišta i zgrada u omjeru relativnog odnosa fer vrijednosti koristi od najma [7].

2.2. Operativni leasing

Operativni leasing, kao poseban oblik financiranja, predstavlja jednostavan i potpun način financiranja u kojem korisnik leasinga kao pravna osoba ima pravo na posjedovanje bez posjedovanje istoga. Za razliku od financijskog leasinga, operativni leasing nema obilježje kupoprodaje. Smisao operativnog leasinga je korištenje

predmeta leasinga bez stjecanja vlasništva. Po isteku leasinga, davatelj leasinga može prodati predmet leasinga trećim osobama. Predmet leasinga otpisuje (amortizira) davatelj leasinga na temelju usvojene računovodstvene politike te se stoga, ne nalazi u bilančnim pozicijama korisnika leasinga. Računovodstvena politika metode amortizacije treba odražavati okvir očekivanog trošenja budućih ekonomskih koristi imovine (linearna, regresivna, funkcionalna metoda). Ukoliko se buduća ekonomska korist mjeri prihodom, a prihod se priznaje ravnomjerno na temelju linearne metode za razdoblje trajanja najma, onda se i amortizacija priznaje po toj metodi. U slučaju postojanja bolje sustavne osnove treba odabrati onu koja bolje odražava okvir očekivanog trošenja.

Korisnik leasinga otplaćuje korištenje objekta leasinga mjesečnim otplatama koje se u određenom postotku priznaju kao porezno priznati trošak i na taj način utječu na smanjenje porezne osnovice poreza na dobit. Korištenje operativnog leasinga iskazuje se u bilančnim pozicijama kao obveza u visini dospjele mjesečne obveze. Bitno je naglasiti kako korisnici leasinga za sredstva osobnog prijevoza mogu samo djelomično priznati trošak leasinga i to za 70% mjesečne rate, dok se preostalih 30% troška mjesečne rate leasinga treba klasificirati kao trošak koji povećava dobit, odnosno smanjuje gubitak pri utvrđivanju porezne osnovice poreza na dobit.

2.3. Prednosti korištenja leasinga

Kao bitne prednosti korištenja leasinga ističu se:

- jednostavnost i potpun način financiranja,
- rate za leasing su porezno priznati trošak pa smanjuju osnovicu prilikom obračuna poreza na dobit,
- ravnomjerno i kontinuirano investiranje,
- likvidnost i ekonomično proširenje kreditnog okvira,
- mogućnost financiranja imaju poduzeća s relativno manjom kreditnom sposobnošću.

3. Empirijsko istraživanje

Dalje u radu postaviti će se hipoteze te opisati metodologija i uzorak dobivanja rezultata istraživanja.

3.1. Hipoteza istraživanja

Osnovni cilj ovog empirijskog istraživanja je prikazati kretanje potražnje za operativnim leasingom u razdoblju 2005. – 2010. godine. Radom se želi istražiti utjecaj gospodarske i financijske krize na potražnju za operativnim leasingom. Naime, kapitalna struktura hrvatskih poduzeća nije bila povoljna ni prije nastupanja gospodarske i financijske krize. Opća financijska kriza, nemogućnost naplate potraživanja te nemogućnost pristupa kreditnim linijama dodatno su pogoršale stanje kapitalne strukture hrvatskih poduzeća, posebice malih i srednjevelikih poduzeća [2].

Uvodno je istaknuta pogodnost operativnog leasinga kao oblika financiranja dugotrajne imovine. Nepovoljniji trendovi kapitalne strukture hrvatskih poduzeća imaju za posljedicu smanjenja kako osobne tako i investicijske potražnje.

U skladu s tim želi se provjeriti sljedeća hipoteza:

H1: Postoji statistički značajna povezanost između utjecaja gospodarske i financijske krize na poslovanje poduzeća te njegove potražnje za operativnim leasingom.

Utjecaj gospodarske i financijske krize analizira se preko koeficijenta tekuće likvidnosti. Koeficijent tekuće likvidnosti pokazuje odnos između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza, tj. kao sposobnost poslovnog subjekta da u roku podmiri svoje tekuće obveze. Koeficijent tekuće likvidnosti prikazuje sigurnost da će sve tekuće obveze biti podmirene iz radno raspoloživog kapitala.

3.2. Metodologija i uzorak

Empirijsko istraživanje provodilo se putem anketnih upitnika podijeljenih u 63 poduzeća na teritoriju Republike Hrvatske od rujna 2011. godine do travnja 2012. godine. Stopa povrata pravilno popunjenih upitnika iznosila je 74% odnosno 47 anketna upitnika. Prema obliku vlasništva, 39 poduzeća odnosno 82% anketiranih poduzeća pripada privatnom vlasništvu dok njih 8, odnosno 18%, definira se kao državno vlasništvo.

Nadalje, 92% anketiranih poduzeća koriste operativni leasing radi nabavke gospodarskih vozila na razdoblje od 3 – 5 godina dok njih 8% koriste operativni leasing radi nabavke uredske opreme – fotokopirni aparati na razdoblje od jedne do dvije godine.

Provjera prve hipoteze izvršena je korelacijom između koeficijenta likvidnosti svakog od 47 poduzeća i visina godišnje rate objekta operativnog leasinga.

3.3. Rezultati istraživanja

U nastavku rada, prikazuju se i analiziraju rezultati istraživanja na uzorku od 47 anketiranih poduzeća na području Republike Hrvatske.

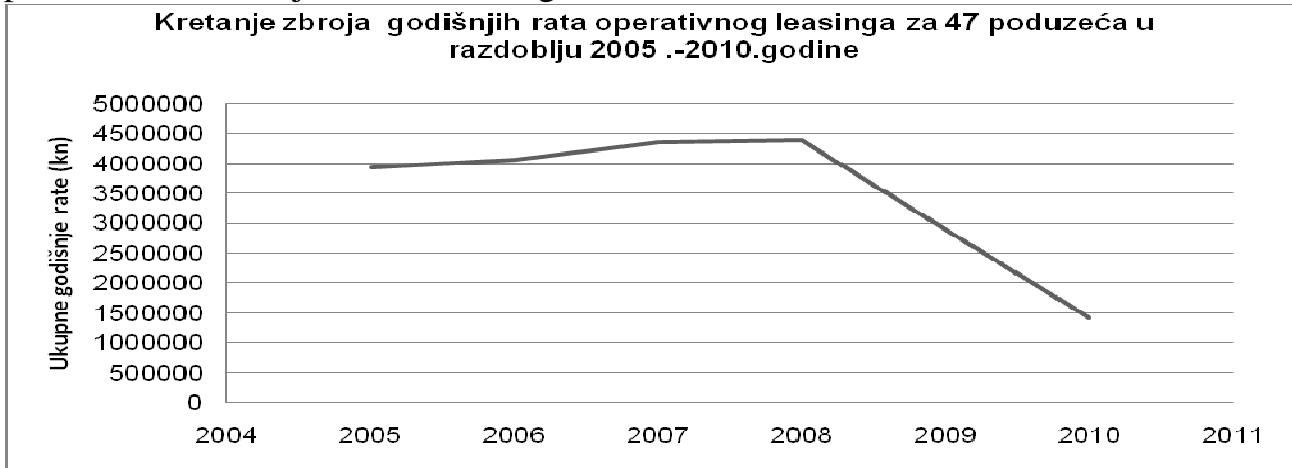

Slika 1. Struktura poduzeća prema objektu operativnog leasinga

Strukturalni krug prikazuje strukturu anketiranih poduzeća prema objektu leasinga. Kod anketiranih poduzeća, njih 91% koristi usluge operativnog leasinga za nabavku gospodarskih vozila dok njih 9% koristi usluge operativnog leasinga za nabavku

uredske opreme. Razlog potražnji tih objekata leži u njihovoj relativno kratkoj tehnološkoj iskoristivosti nakon čega korisnik leasinga (poduzeće) može raskinuti ugovor o najmu tih objekata i putem novog ugovora nabaviti nove objekte za daljnje poslovanje.

Sljedeći graf prikazuje kretanje zbroja godišnjih rata operativnog leasinga za 47 poduzeća u razdoblju 2005. – 2010. godine:

Graf 1. Kretanje zbroja godišnjih rata operativnog leasinga za 47 poduzeća u razdoblju 2005.-2010. godine.

Iz grafičkog prikaza može se zaključiti kako je korištenje operativnog leasinga u razdoblju 2005. - 2008. godine bilo u porastu nakon čega krivulja kretanja zbroja godišnjih rata objekata operativnog leasinga ima tendenciju pada. Glavni uzrok takvoj tendenciji je utjecaj gospodarske i financijske krize na poslovanje promatranih poduzeća koji se očituje u nedostatku likvidnosti. Iz toga razloga leasing kuće opreznije posluju i kriteriji odobravanja usluga leasinga su stroži iako je u kriznim vremenima leasing poželjan oblik financiranja.

Razdoblje	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Prosječna vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti	2,33	2,33	2,31	2,25	2,26	2,29

Tablica 1. Kretanje prosječne vrijednosti koeficijenta tekuće likvidnosti za 47 promatrana poduzeća u razdoblju 2005.-2010. godine

Provjera hipoteze ispitana je izračunom Pearsonovog koeficijenta linearne korelacije između koeficijenta tekuće likvidnosti svakog promatranog poduzeća i visine godišnje rate objekta operativnog leasinga za razdoblje 2005. – 2010. godine te su dobiveni sljedeći rezultati:

Razdoblje	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Pearsonov koeficijent linearne korelacije	0,57	0,57	0,52	0,53	0,45	0,51

Tablica 2. Kretanje Pearsonovog koeficijenta linearne korelacije u razdoblju 2005.-2010. godine

Kao što se vidi iz priložene tablice, Pearsonov koeficijenti linearne korelacije kreću se u rasponu 0,45 – 0,57 što ukazuje na statističku značajnu povezanost između koeficijenta tekuće likvidnosti za svaku promatranu godinu sa visinom godišnje rate objekta operativnog leasinga na uzorku od 47 poduzeća.

4. Zaključak

Uz kreditiranje, leasing je najznačajniji izvor dugoročnog financiranja poduzeća. U radu, naglasak je bio na istraživanje potražnje za operativnim leasingom. Kao jedna od najbitnijih prednosti operativnog leasing, ističe se njegovo neiskazivanje u bilanci poduzeća kao kreditno zaduženje i na taj način ne umanjuje vrijednost poduzeća kao korisnika leasinga.

Temeljni cilj rada bio je dokazati kako postoji statistički značajna povezanost između utjecaja gospodarske i financijske krize na poslovanje poduzeća te njegove potražnje za operativnim leasingom na temelju čega je formirana hipoteza.

Istraživanje je pokazalo kako je ukupna suma godišnjih anuiteta operativnog leasinga rasla do 2008. godine nakon čega je počela padati. Navedeni rezultati ukazuju da su poduzeća, uslijed početka svjetske gospodarske i financijske krize, počela manje investirati u dugotrajnu imovinu a samim time, manji je i broj zahtjeva za financiranjem putem operativnog leasinga. Također, dolazi i do smanjenja likvidnosti anketiranih poduzeća što za posljedicu ima i strože uvjete koje postavljaju davatelji leasinga prije nego li odobre korištenje istoga.

5. Literatura

[1] Bubić, J. (2011.). *Financijsko računovodstvo II – računovodstveni i porezni koncepti*, Redak, 978-953-7595-32-6, Split

[2] Bubić, J., Miljak, T., Kitić, M. (2012.). *Research and development as criteria of impulse for the consolidation of the company's capital structure: Empirical research in Croatia*, 1st International Scientific Conference" Economic and Social Development, Varaždin development and Entrepreneurship Agency Varaždin Croatia and Faculty of Commercial and Business Sciences, Celje, Slovenia, Book of Proceedings, ISBN: 978-961-6825-49-8 pp. 377-388.

[3] <http://www.ripe.hanfa.hr/hr/publiciranje/statistike/> Pristup: 28-04-2012

[4] *Zakon o obveznim odnosima*, Narodne novine broj 30/05.

[5] *Zakon o leasingu*, Narodne novine broj 135/06.

[6] *Hrvatski standardi financijskog izvještavanja*, Narodne novine broj 30/08.

[7] *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) uključujući Međunarodne računovodstvene standarde i objašnjenja do 31.ožujka 2004.*, prema ovlaštenom prijevodu HZRIFD Zagreb, Zagreb, 2005.

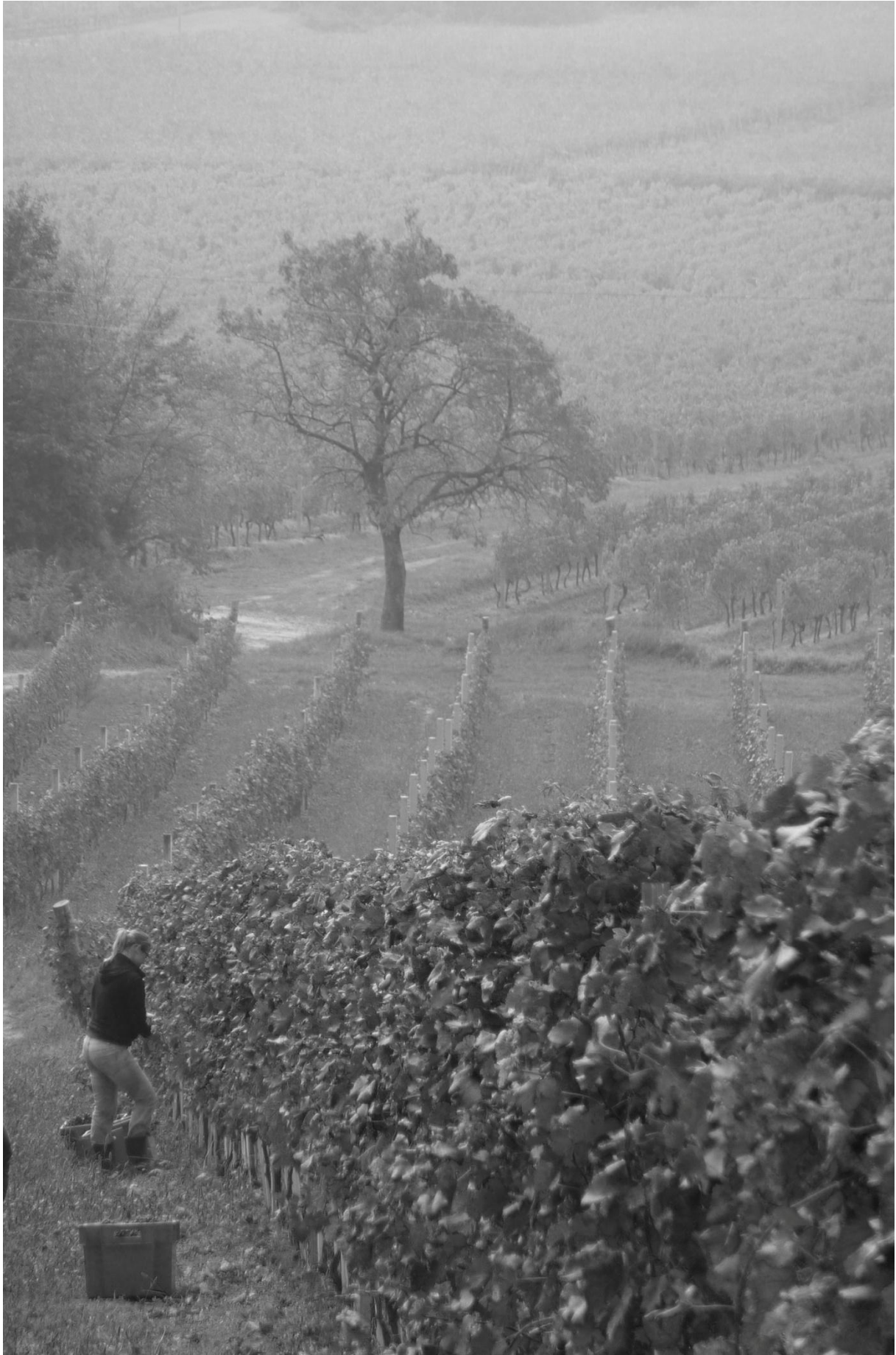

Photo 017. Harvest / Berba